

**Postanowienie z dnia 10 stycznia 1995 r.**  
**I PZP 54/94**

**Prawo występowania do Sądu Najwyższego z wnioskami o wyjaśnienie przepisów prawa pracy i ubezpieczeń społecznych (art. 22 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych, Dz. U. Nr 55, poz. 234 ze zm.) nie przysługuje Ogólnopolskiemu Związkowi Zawodowemu Lekarzy także po nowelizacji kodeksu pracy dokonanej ustawą z dnia 29 września 1994 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 113, poz. 547 ze zm.).**

Przewodniczący Prezes SN: Jan Wasilewski, Sędziowie SN: Antoni Filcek, Teresa Flemming-Kulesza, Józef Iwulski, Kazimierz Jaśkowski (sprawozdawca), Teresa Romer, Walerian Sanetra,

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 10 stycznia 1995 r. wniosku Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Lekarzy skierowanego przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego do rozpoznania przez skład siedmiu sędziów Izby Administracyjnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego o podjęcie uchwały zawierającej odpowiedź na następujące zagadnienie prawne:

Czy lekarzom przysługuje prawo do dodatku w wysokości 20% godzinnej stawki wynagrodzenia zasadniczego, za każdą godzinę pracy wykonywanej w porze nocnej w ramach zakładowych dyżurów lekarskich ?

p o s t a n o w i ł :

o d m ó w i ć podjęcia uchwały.

**U z a s a d n i e n i e**

Ogólnopolski Związek Zawodowy Lekarzy w B. wniósł o podjęcie przez Sąd Najwyższy uchwały mającej na celu wyjaśnienie zagadnienia prawnego przedstawionego w sentencji postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na podstawie art. 22 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. Nr 55, poz. 234 ze zm.) ogólnokrajowa organizacja międzyzwiązkowa, a także ogólnokrajowy związek zawodowy reprezentatywny dla pracowników większości zakładów pracy, mają prawo wnoszenia rewizji nadzwyczajnych oraz występowania do Sądu Najwyższego z wnioskami o wyjaśnienie przepisów prawa pracy i ubezpieczeń społecznych budzących wątpliwości lub których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie. Wnioskodawca nie jest ogólnokrajową organizacją międzyzwiązkową w rozumieniu art. 22 ustawy o związkach zawodowych.

W przypadku wystąpienia z wnioskiem o wyjaśnienie przepisów prawa pracy i ubezpieczeń społecznych - podobnie jak w razie wniesienia rewizji nadzwyczajnej - przez ogólnopolski związek zawodowy, jego legitymacja do dokonania tej czynności zależy od spełnienia warunku reprezentatywności dla pracowników większości zakładów pracy. Ustawa o związkach zawodowych określa, kogo reprezentują związki zawodowe. Według

art. 7 ust. 1 tej ustawy, w zakresie praw i interesów zbiorowych, związki zawodowe reprezentują wszystkich pracowników, niezależnie od ich przynależności związkowej. Przepis ten nie jest przydatny do analizy zakresu pojęcia związku "reprezentatywnego dla pracowników większości zakładów pracy", gdyż według niego każdy ogólnopolski związek zawodowy reprezentuje interesy pracowników wszystkich zakładów pracy. Zbędne byłoby wówczas zastrzeżenie w art. 22 ustawy o związkach zawodowych, że określone w tym przepisie czynności mogą podejmować związki reprezentatywne dla pracowników większości zakładów pracy.

W przepisach art. 22 ustawy o związkach zawodowych chodzi więc o reprezentatywność w węższym znaczeniu, określonym w art. 7 ust. 2 tej ustawy, a odnoszącym się do reprezentowania przez związki zawodowe interesów swoich członków. Podzielając poglądy wyrażone w uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 1993 r., I PZP 7/93 (OSNCP 1993 z. 10 poz. 175, OSP 1994 z. 4 poz. 67 z aprobowaną glosą B. Wagner), należy więc przyjąć, że o istnieniu omawianej reprezentatywności decyduje kryterium ilościowe. Reprezentatywny dla pracowników większości zakładów pracy jest taki ogólnopolski związek zawodowy, który ma struktury organizacyjne w większości zakładów pracy w Polsce. Nie ma przy tym znaczenia, ilu pracowników zrzesza on w poszczególnych zakładach pracy. Ustawa nie przewiduje bowiem kryterium reprezentowania większości pracowników, lecz pracowników w większości zakładów pracy. Wnioskodawca w niniejszej sprawie nie spełnia tego kryterium, gdyż lekarze nie są zatrudnieni w większości zakładów pracy w Polsce.

Prawo do wnoszenia rewizji nadzwyczajnych i występowania do Sądu Najwyższego z wnioskami o wyjaśnienie przepisów prawnych nie przysługuje wszystkim organizacjom związkowym, lecz tylko wymienionym w art. 22 ustawy o związkach zawodowych. Przyznanie im tych szczególnych uprawnień świadczy o wyjątkowości tej regulacji i konieczności ścisłej interpretacji art. 22 ustawy o związkach zawodowych. Przemawia za tym także okoliczność, iż omawianych uprawnień nie mają, wskazane w art. 11 ustawy o związkach zawodowych, ogólnopolskie zrzeszenia (federacje) związków zawodowych (tak postanowienie składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 1994 r., I PZP 27/94, OSNAPiUS 1994 z. 5 poz. 79).

Stan prawny w tym zakresie nie uległ zmianie w związku z nowelizacją kodeksu pracy dokonaną ustawą z dnia 29 września 1994 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 113, poz. 547 ze zm.). Według art. 238 § 1 i art. 241<sup>17</sup> kodeksu pracy w brzmieniu nadanym tą ustawą ogólnokrajowy związek zawodowy (obok federacji i konfederacji) jest jedną z ponadzakładowych organizacji związkowych, która może być organizacją reprezentatywną. Zachodzi to wówczas, gdy zrzesza ona co najmniej pięćset tysięcy pracowników lub co najmniej 10% ogółu pracowników objętych zakresem działania statutu, nie mniej niż pięć tysięcy pracowników lub największą liczbę pracowników, dla których ma być zawarty określony układ ponadzakładowy. O istnieniu tej reprezentatywności orzeka Sąd Wojewódzki w Warszawie. Jest to jednakże reprezentatywność, która nadaje tym organizacjom zdolność do zawarcia ponadzakładowego układu zbiorowego pracy, a nie do podejmowania czynności określonych w art. 22 ustawy o związkach zawodowych.

Z powyższych względów na mocy art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 20 września 1984 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz. U. z 1994 r., Nr 13, poz. 48) postanowiono jak w sentencji.

=====